

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕР ПІДПРИЄМНИЦТВА І ТОРГІВЛІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 620.22:677

Ніколайчук Л. Г.,

*к.т.н., доц., доцент кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

Галик І. С.,

*к.т.н., проф., професор кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

Семак Б. Д.,

*д.т.н., проф., професор кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТОВАРОЗНАВЧОГО ПРОФІЛЮ ДЛЯ ТОРГІВЛІ ТА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Анотація. У даній роботі узагальнені результати досліджень деяких вітчизняних авторів і власних досліджень, присвячених впровадженню компетентнісного підходу в навчальний процес закладів вищої освіти сфери торгівлі та легкої промисловості України. Ці роботи об'єднані в наступні три блоки: А. Характеристика фахових товарних (предметних) компетентностей товарознавців сфери торгівлі і легкої промисловості. Б. Характеристика фахових функціональних компетентностей товарознавців сфери торгівлі і легкої промисловості. В. Обґрунтування теоретико-методологічних засад використання компетентнісного підходу у закладах вищої освіти сфери торгівлі при підготовці фахівців товарознавчого профілю. Для прикладу сформульовані та описані деякі ключові фахові компетентності фахівців товарознавчого профілю, які є найбільш поширеними в торгівлі України. Доцільно, щоб товарознавці, зайняті торгівлею окремих товарних груп, володіли необхідними прийомами експертизи властивостей, рівня якості та безпечності цих груп товарів.

Ключові слова: компетентнісний підхід, контекстні форми навчання, професійні компетентності, професійна спрямованість, освітні стандарти.

Nikolaichuk L.G.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Galyk I.S.,

Ph.D., Professor, Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Semak B.D.,

Doctor of Engineering, Professor, Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

USING OF A COMPETENCE APPROACH FOR IMPROVEMENT TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF COMMODITY PROFILE PROFESSIONALS FOR TRADE AND LIGHT INDUSTRY OF UKRAINE

Abstract. *In the article, the results of researches of some domestic authors and own researches devoted to the introduction of a competence approach in the educational process of higher education institutions of the sphere of trade and light industry of Ukraine are generalized. These researches are grouped into the following three blocks: A. Characteristics of professional product (subject) competencies of commodity experts in the sphere of trade and light industry. B. Characteristics of professional functional competencies of commodity experts in the sphere of trade and light industry. C. The substantiation of theoretical and methodological principles of using the competence approach in higher education institutions in the sphere of trade in the training of the commodity profile professionals. For example, some key professional competencies of the commodity-profile professionals are formulated and described, which are the most common for Ukrainian trade. It is expedient, that commodity-profile professionals engaged in the trade of certain product groups, possessed the necessary examination techniques of properties, quality level and safety of these product groups.*

Key words: competence approach, contextual forms of training, professional competences, professional orientation, educational standards.

Постановка проблеми. Як відомо, в останні роки у вузах легкої промисловості та торгівлі України, як і в багатьох економічно розвинutih країнах світу, чітко намітилася тенденція впровадження в навчальний процес цих вузів компетентнісного підходу, який дозволяє:

- суттєво підвищити ефективність навчального процесу у вузах;
- конкретизувати вимоги до рівня підготовки фахівців різного профілю в освітніх стандартах;
- значно підвищити якість підготовки фахівців різного профілю та розширити сфери їх використання.

Цілком зрозуміло, що реалізація цих завдань потребує проведення у вузах сфери вітчизняної легкої промисловості та торгівлі поглиблених досліджень, націлених [1, 2, 3] на:

- вивчення, узагальнення та використання позитивного зарубіжного досвіду застосування компетентнісного підходу у вітчизняній вищій освіті;
- розроблення наукових засад методології використання компетентнісного підходу в професійній підготовці фахівців різного профілю;
- поглиблення і координацію роботи науковців різних сфер на реалізацію даного підходу у вітчизняній освіті.

В даній роботі ми обмежимося тільки формулюванням, аналізом та обґрунтуванням тих видів і груп фахових компетентностей, які забезпечують своїм випускникам вузи сфери вітчизняної легкої промисловості та торгівлі в результаті вивчення курсів технології різних груп промислових товарів, а також матеріалознавства та товарознавства.

Причому, якщо знання основ механічної та хімічної технології гарантує вміння оцінювати асортимент і властивості різних видів і груп непродовольчих товарів і харчових продуктів, то знання матеріалознавства та товарознавства

названих товарів дозволяє оцінювати та контролювати рівень якості та безпечності різноманітних видів сировини і готової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналізуючи літературні джерела, присвячені впровадженню компетентнісного підходу в навчальний процес вузів вітчизняної легкої промисловості та торгівлі, наша основна увага була приділена саме тим роботам, в яких акцентується увага на вирішенні питань розроблення та реалізації теоретичних питань стандартизації та паспортизації ключових вимог до компетентностей фахівців, пов'язаних із технологією виробництва; асортиментом і властивостями різних груп непродовольчих товарів, формуванням оцінки і контролю рівня їх якості та безпечності [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10].

Авторами роботи [4] розкриті суть компетентнісного підходу, дане сучасне трактування понять “компетенція” і “компетентність”. Узагальнено вітчизняний досвід до компетентнісного підходу, різницю проблем його використання у вузах системи вітчизняної освіти. Показана роль цього підходу в перебудові та подальшому вдосконаленні системи вітчизняної освіти. Обґрунтовано доцільність вивчення та використання позитивного зарубіжного досвіду використання компетентнісного підходу для професійної підготовки фахівців у вузах.

Авторами роботи [5] дано обґрунтування парадигми використання компетентнісного підходу у вітчизняній освіті з точки зору державної стратегії. В роботі дано визначення та обґрунтування суті таких понять, як “компетенція” і “компетентність”. Обґрунтована доцільність перебудови змісту навчального процесу у вузах.

При цьому основний акцент зроблено на використанні даного підходу на реалізацію завдань Болонського процесу, що сприятиме створенню

єдиного освітнього європейського простору, в якому би існували єдині вимоги до системи підготовки фахівців різного профілю у різних країнах Європи та були б співставними дипломи при завершенні навчання у вузах окремих країн Європи. Підкреслюється, що сучасна наука повинна не тільки осмислити значимість і перспективу впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вітчизняних вузів, але розробити чіткі методології формування та оцінки якості фахових компетентностей фахівців різного профілю.

Авторами роботи [6] на основі аналізу літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячених впровадженню в навчальний процес вузів сфери торгівлі компетентнісного підходу, сформульовані та обґрунтовані наукові засади класифікації професійних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю сфери вітчизняної торгівлі.

Підкреслюється, що при розробці названої системи класифікації фахових компетентностей для товарознавців сфери торгівлі автори даної роботи врахували:

- перелік тих кваліфікацій, які для сфери торгівлі містяться у Національній рамці кваліфікації фахівців;
- перелік спеціальностей і спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка фахівців у вузах;
- сфери комерційної діяльності, яка ведеться бакалаврами та магістрами товарознавчих факультетів;
- перелік загальних і фахових компетентностей бакалаврів і магістрів даної спеціальності.

Дано визначення рівнів, структури та ієрархії фахових компетентностей фахівців товарознавчого профілю. Підкреслюється, що система компетентностей в освіті має ієрархічну структуру, рівні якої складають ключові загальні та фахові компетентності.

Автором роботи [7] узагальнені досягнення вищої освіти у зарубіжних країнах у світлі вимог Болонського процесу. Підкреслюється, що в цих країнах розробляються єдині підходи до забезпечення якості підготовки фахівців у вищій школі, уніфікуються вимоги до навчально-методичного забезпечення, створюється нове покоління єдиних освітніх стандартів, відбувається переорієнтація діючих у вузах освітніх програм, підвищується адаптація випускників вузів до їх майбутньої практичної діяльності. Наголошується, що впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вузів дозволить:

- перейти у вищій професійній освіті від її орієнтації на відтворення знання до його застосування;
- орієнтувати діяльність випускників вузів на різноманітність професійних і життєвих ситуацій;
- забезпечити розширення сфер влаштування випускників вузів та гнучкості.

На думку автора, компетентнісний підхід означає вибір нових стратегій у навчальному процесі вузу при підготовці фахівців різного

профілю. Він припускає й реалізацію тісного зв'язку освітнього процесу, змісту й результату навчання.

Автором роботи [8] розглянуто деякі шляхи і способи вирішення проблем, які виникають у вищій освіті України в результаті запровадження в цю освіту компетентнісного підходу. Підкреслюється, що кваліфікаційні вимоги до випускників вузів повинні містити не тільки терміни їх навчання та визначення рівня освітньо-професійної програми, але бути доповненими характеристиками результатів навчання сформульованих у термінах компетентностей. Причому вимоги до вітчизняної вищої освіти необхідно узгодити з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО). Натомість визначення переліків загальних і спеціальних (предметних) компетентностей повинно бути здійснено для фахівців кожного освітньо-кваліфікаційного рівня (молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста та магістра).

Відзначається, що актуальним завданням впровадження компетентнісного підходу у вітчизняну вищу освіту є зобов'язання кожного вузу здійснювати навчання виключно на основі прийнятих освітніх національних стандартів і блоків компетентностей. Підкреслюється, що реалізація компетентнісного підходу в навчальному процесі вітчизняних вузів вимагає значної перебудови цього процесу з метою реалізації нового підходу до оцінки рівнів знань та результатів навчання, спрямованих на формування та обґрунтування загальних та фахових компетентностей факторів різного профілю.

Авторами роботи [9] запропоновані концептуальні засади реформування системи вищої освіти шляхом впровадження в навчальний процес компетентнісного підходу, як це відбулося у багатьох зарубіжних країнах.

Дано аналіз вимог сучасних міжнародних освітніх стандартів до вищої освіти, які базуються на використанні даного підходу в навчальному процесі у вузах різних країн. Сформульовано напрямки перебудови змісту вітчизняної вищої освіти в результаті використання в навчальному процесі вузів компетентнісного підходу. Відзначається, що в Україні відбулися зміни переліку спеціальностей вищої освіти відповідно до міжнародної стандартної класифікації освіти. При цьому результат навчання випускниками вузу визначається набутими в процесі навчання компетентностями.

Автор роботи [10] вважає, що основним завданням підготовки кваліфікованого фахівця у сучасній вищій школі є орієнтація змісту та організації навчального процесу на компетентнісний підхід і забезпечення ефективних механізмів його впровадження. Підкреслюється, що компетентнісний підхід в освіті спрямований на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина може успішно себе реалізувати в професії. При цьому компетентнісний підхід не заперечує всього позитивного, що має вітчизняна вища освіта, але він підсилює існуючі здобутки, сприяючи підвищенню їх якості. Відзначається, що компетентнісний підхід до формувань цілей

програм вищої школи дозволяє серед величезного масиву інформації визначити ту її частину, що необхідна і достатня для підготовки сучасного фахівця певної кваліфікації. При використанні в навчальному процесі вузів компетентнісного підходу ставляться нові вимоги до засобів навчання, а саме: ці заняття повинні бути ситуативними, вони повинні бути максимально наближені до людей практики.

Таким чином, запровадження компетентнісного підходу у вищій освіті полягає в тому, що студенти:

- працюють над реальними завданнями та даними реальних процесів;
- вчаться не тільки у викладача, а й один в одного;
- працюють із різними базами інформації для вибору й прийняття конкретних рішень;
- вчаться мислити практично.

Постановка завдання. Узагальнення результатів досліджень авторів даної роботи, присвячених використанню компетентнісного підходу для вдосконалення підготовки фахівців товарознавчого профілю у вузах сфери торгівлі та легкої промисловості України, публікації цих результатів у періодичних вітчизняних виданнях, а також формування напрямків подальших досліджень даної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як свідчить аналіз опублікованих нами робіт, присвячених впровадженню компетентнісного підходу у навчальний процес вузів сфери торгівлі та легкої промисловості України при підготовці фахівців товарознавчого профілю, ці роботи можуть бути об'єднані у такі групи:

А – формування та обґрунтування переліку ключових фахових товарних (предметних) компетентностей фахівців сфери торгівлі і легкої промисловості, пов'язаних із роздрібною і гуртовою торгівлею у сфері торгівлі та збутом у сфері промисловості непродовольчих товарів.

Б – формулювання та обґрунтування переліку фахових компетентностей фахівців сфери вітчизняної легкої промисловості, пов'язаних з організацією виробництва, збуту та продажу названих товарів.

В – формулювання та обґрунтування наукових засад впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вузів сфери торгівлі України.

Представляється доцільним конкретизувати і дати більш детальний аналіз публікацій, які стосуються розгляду названих напрямків досліджень.

А. Характеристика фахових товарних (предметних) компетентностей товарознавців сфери торгівлі та легкої промисловості України. Необхідність вивчення даної групи компетентностей розглянемо на прикладі роботи товарознавців, пов'язаних із гуртовою та роздрібною торгівлею деяких груп непродовольчих товарів (текстилю, одягу, трикотажу, взуття). Необхідність формування та обґрунтування переліку даних компетентностей диктується низкою причин, а саме [11-17]:

- їх недостатньою обґрунтованістю і описом у літературних джерелах;

- потребою відповідної кваліфікації фахівців для їх формулювання, враховуючи широту та різноманітність асортименту непродовольчих товарів;

- відповідність інформації про дану групу компетентностей у відповідних підручниках із технології, матеріалознавства та товарознавства різних груп непродовольчих товарів.

Зупинимося на більш детальній характеристиці даної групи товарних компетентностей, опублікованих у роботах [11-17]. Так, авторами роботи [11] проведена діагностика та експертиза ключових фахових компетентностей товарознавців торговельної фірми по торгівлі названими товарами. При цьому основна увага приділена їх вмінню визначати волокнистий склад текстильного матеріалу та одягу, особливості будови та оброблення текстильного матеріалу, способи виробництва текстилю та одягу, вмінню встановлювати розмірні характеристики та фасонні ознаки одягу.

В роботі [12] на прикладі існуючих нині торговельних підприємств сформульовані ключові фахові компетентності для їх товарознавчих служб, зайнятих торгівлею текстилю, одягу та взуття. Основна увага приділена набуттю навичок визначення розмірних характеристик і фасонів зимового одягу та взуття.

В роботі [13] наведено перелік ключових професійних компетентностей товарознавця-трикотажника, який включає:

- вміння розрізняти та характеризувати основні елементи будови трикотажних полотен і виробів (їх волокнистий склад, вид переплетення, фактуру поверхні);

- вміння розрізняти і давати характеристику основних способів оброблення трикотажних полотен і виробів;

- знання класифікації асортименту основних груп трикотажних полотен і виробів;

- знання особливостей маркування та пакування трикотажних виробів різного цільового призначення, вітчизняного та зарубіжного виробництва.

Авторами роботи [14] дано перелік професійних компетентностей, які набуваються товарознавцями в процесі їх навчання у вузах в процесі вивчення способів оброблення текстильних матеріалів. При цьому основна увага приділена вмінню:

- оцінити відповідність кольору чи рисунку текстильного одягового матеріалу його призначенню і напрямку існуючої моди за його оздобленням;

- оцінити спосіб оброблення даного матеріалу;

- оцінити переваги і недоліки різних способів оброблення текстильних матеріалів.

В роботі [15] сформульовані та обґрунтовані професійні компетентності товарознавців торговельних підприємств із торгівлі текстилем і одягом. Основна увага приділена їх вмінню оцінити: особливості волокнистого складу і основних параметрів будови текстильних матеріалів, способи їх виробництва та оздоблення, вміння визначити розмірні характеристики і групові відмінності окремих моделей виробів, а також їх відповідність моді.

В роботі [16] обґрунтовано доцільність вивчення фахівцями товарознавчого профілю особливостей нанотехнологій виробництва текстильних матеріалів і виробів та їх реалізації у сфері торгівлі, а також формулювання переліку фахових компетентностей фахівців, які займаються їх виробництвом і збутом. Основна увага приділена тим компетентностям, які пов'язані з оцінкою безпечності в процесі та експлуатації нанотекстилю.

Б. Характеристика фахових функціональних компетентностей товарознавців сфери торгівлі і легкої промисловості України.

Як видно, окрім знання товарних фахових компетентностей, фахівці товарознавчого профілю сфери торгівлі та легкої промисловості повинні володіти різноманітними функціональними компетентностями, пов'язаними з організацією збуту товарів у сферах виробництва та торгівлі ними у сфері гуртової і роздрібно торгівлі. Для прикладу розглянемо деякі з названих фахових компетентностей, які є найбільш популярними у названих сферах.

Авторами роботи [17] проведено аналіз змісту та переліку професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю сфери вітчизняної торгівлі. Обґрунтовано необхідність їх подальшого вдосконалення. Дано аналіз існуючого освітнього стандарту на основі ведення підготовки фахівців товарознавчого профілю у вузах сфери торгівлі. Обґрунтована потреба створення нового освітнього стандарту окремо для сфери торгівлі. Саме в цьому стандарті слід ширше описати перелік функціональних фахових компетентностей, пов'язаних із організацією гуртової і роздрібно торгівлі різних груп непродовольчих товарів та харчових продуктів.

Авторами роботи [18] сформульовані напрямки перебудови навчального процесу товарознавчих факультетів торговельних вузів шляхом:

- докорінної перебудови змісту підручників із товарознавства, які поки ще орієнтовані на застарілі стандарти колишнього СРСР;
- впровадження в навчальний процес цих вузів компетентнісного підходу, який успішно використовується у зарубіжних вузах;
- розробки нової концепції підготовки фахівців товарознавчого профілю для сфери вітчизняної торгівлі.

В роботі [19] сформульовані та обґрунтовані вимоги до переліку фахових компетентностей товарознавців, зайнятих формуванням асортименту та організацією торгівлі інтер'єрним текстилем в Україні. Для прикладу в даній роботі сформульовано перелік професійних компетентностей тільки для фахівців, які займаються формуванням асортименту і торгівлею килимів і килимових виробів.

Авторами роботи [20] обґрунтована доцільність використання компетентнісного підходу та контекстних форм навчання для подальшого вдосконалення системи підготовки фахівців товарознавчого профілю у вузах сфери торгівлі з метою врахування вимог сучасних міжнародних освітніх стандартів. Сформульовані та обґрунтовані загальні

та професійні компетентності фахівців сфери торгівлі, пов'язаних із формуванням оптимальної структури асортименту та організацією його продажу в сфері торгівлі. Основна увага приділена формуванню та обґрунтуванню товарних компетентностей фахівців-товарознавців сфери вітчизняної легкої промисловості. Показано, що використання компетентнісного підходу для підготовки у вузах фахівців товарознавчо-комерційного профілю вважається одним із радикальних і перспективних шляхів не тільки вдосконалення, але й докорінної перебудови та переорієнтації всієї системи підготовки названих фахівців.

В. Обґрунтування теоретико-методологічних засад використання компетентнісного підходу у вузах сфери торгівлі при підготовці фахівців товарознавчого профілю.

В даному розділі для прикладу обмежимося тільки розглядом тих публікацій, які пов'язані з теоретичними положеннями використання компетентнісного підходу в навчальному процесі вузів сфери торгівлі і легкої промисловості України у процесі підготовки в цих вузах фахівців товарознавчого профілю.

В роботі [21] дана коротка характеристика основних термінів, понять, пов'язаних із використанням компетентнісного підходу у вузах сфери торгівлі і легкої промисловості при підготовці фахівців товарознавчого профілю. Сформульовано та обґрунтовано перелік ключових професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю для потреб сфери торгівлі та легкої промисловості України. Обґрунтовано доцільність подальшого вдосконалення змісту освітнього стандарту 076 для підготовки фахівців товарознавчого профілю.

Авторами роботи [22] обґрунтована необхідність видання підручників нового покоління з товарознавства текстилю та одягу, обумовлена:

- суттєвим підвищенням вимог і переорієнтацією освітніх стандартів до якості підручників;
- нагальною потребою заміни в цих підручниках вимог застарілих галузевих стандартів колишнього СРСР сучасними вимогами міжнародних стандартів;
- терміновою необхідністю опису в сучасних підручниках із товарознавства текстилю і одягу, як і інших груп товарів, інформації про перелік ключових загальних і професійних компетентностей фахівців сфери торгівлі і легкої промисловості, зайнятих торгівлею і збутом названих груп товарів;
- потребою обґрунтування в цих підручниках доцільності безвідкладного впровадження у навчальний процес вузів сфери легкої промисловості та торгівлі компетентнісного підходу.

В роботі [23] на основі аналізу публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів за останні роки розкриваються суть, переваги і недоліки використання компетентнісного підходу в навчальному процесі вузів України. Описана історія розвитку компетентнісного підходу в освіті зарубіжних країн. Обґрунтована доцільність використання у вітчизняних вузах зарубіжного досвіду використання даного підходу. При цьому першочергова увага

приділяється роботам О. В. Овчарук, В. І. Лугового та Л. Л. Антонюка, С. В. Лісової. Підкреслюється, що широке використання у вітчизняній освіті позитивного зарубіжного досвіду використання компетентнісного підходу сприятиме інтеграції досягнень вітчизняної освіти у світову систему.

В роботі [24] відзначається, що професійні компетентності фахівців товарознавчого профілю можуть характеризуватися різними рівнями і мати різну ієрархічну структуру залежно від багатьох чинників. Прикладом цього можуть служити професійні компетентності товарознавців одягу. В роботі наведено перелік різних рівнів професійних компетентностей і їх характеристику. Названі наступні рівні фахових компетентностей товарознавців одягу:

- вміння оцінити структуру групового асортименту та властивостей одягу;
- вміння оцінити структуру та властивості видового асортименту верхнього одягу швейного та трикотажного виробництва;
- вміння оцінити волокнистий склад, вид переплетення та оздоблення окремих виробів.

Встановлено, що саме фахові компетентності фахівців товарів, пов'язані з видовим і внутрішньовидовим асортиментом окремих груп непродовольчих товарів, є найменш вивченими й обґрунтованими та описаними у підручниках із товарознавства.

Автором роботи [25] розкривається роль компетентнісного підходу в реалізації завдань Болонського процесу в торговельно-економічних вузах України. Розкрита суть і дана коротка характеристика завдань Болонського процесу в названих вузах. В світлі цих завдань сформульовані напрямки перебудови вищої освіти у вузах сфери торгівлі. При цьому основна увага приділена:

- впровадженню компетентнісного підходу в навчальний процес цих вузів;
- суттєвому підвищенню якості підготовки фахівців товарознавчого профілю;
- максимальному наближенню рівня підготовки фахівців товарознавчого профілю до вимог європейських стандартів;
- впровадженню результатів вищої товарознавчої освіти у вузах України в термінах фахових компетентностей фахівців сфери торгівлі.

Авторами роботи [26] сформульовані та обґрунтовані наукові засади класифікації компетентностей фахівців товарознавчого профілю сфери торгівлі. Доведена необхідність вирішення цієї проблеми. В даній класифікації враховані:

- широта і різноманітність структури видового асортименту непродовольчих товарів різного цільового призначення;
- специфіка роботи товарознавців у сферах гуртової та роздрібно торгівлі та різних галузях легкої промисловості України.

При цьому першочергова увага приділена тим загальним професійним компетентностям, які описані в окремих освітніх стандартах, які використовуються для підготовки фахівців сфери торгівлі. Конкретизовано перелік ключових професійних компетентностей товарознавців сфери торгівлі.

Авторами роботи [27] обґрунтована доцільність проведення поглиблених теоретичних товарознавчих і матеріалознавчих досліджень проблем оптимізації, стандартизації та паспортизації професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю сфери торгівлі та легкої промисловості України. На думку авторів, стандартизація передусім повинна охоплювати ті товарні компетентності названих галузей, які пов'язані з технологіями виробництва, збуту та продажу окремих груп товарів, а паспортизація головним чином повинна охоплювати функціональні компетентності товарознавців, пов'язані з вивченням структури потреб на окремі види товарів, формування оптимізації структури їх асортименту та організації продажу.

У роботі [28] доведена доцільність широкого використання компетентнісного підходу та контекстної форми навчання студентів товарознавчого профілю у вузах сфери торгівлі та легкої промисловості України. Узагальнено та обґрунтовано вітчизняний і зарубіжний досвід використання цих підходів, враховуючи їх популярність і перспективність у зарубіжній освіті. Для прикладу сформульовані та описані деякі ключові фахові компетентності фахівців товарознавчого профілю, які є найбільш поширеними в торгівлі України. Доцільно, щоби товарознавці, зайняті торгівлею окремих товарних груп, володіли необхідними прийомми експертизи властивостей, рівня якості та безпечності цих груп товарів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі:

1. Обґрунтована доцільність поглиблення досліджень, пов'язаних із формуванням та обґрунтуванням професійних товарних (предметних) компетентностей фахівців товарознавчого профілю сфери торгівлі та легкої промисловості України, які стосуються їх знання номенклатури асортименту, властивостей, рівня якості та безпечності конкретних груп непродовольчих товарів.

2. Існує потреба створення окремого більш досконалого вітчизняного освітнього стандарту для підготовки фахівців товарознавчо-комерційного профілю тільки у вузах сфери торгівлі України з більш широким переліком фахових компетентностей саме для фахівців, працюючих у сфері торгівлі.

3. Обґрунтована необхідність поглиблення товарознавчих досліджень, пов'язаних із оптимізацією, стандартизацією та паспортизацією професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю сфери торгівлі. При цьому стандартизація в основному повинна охоплювати фахові товарні компетентності цих фахівців, а їх паспортизація - функціональні компетентності, пов'язані з вивченням попиту на окремі групи товарів, формування їх асортименту та організацію торгівлі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Овчарук О. В. Особливості застосування компетентнісного підходу: досвід України та країн Європи / О. В. Овчарук // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – № 4. – С. 218-2258.

2. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / [Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О. та ін.]. – К. : КНЕУ, 2016. – 62 с.

3. Лупячен В. Е. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі / В. Е. Лупячен // Публічне управління: теорія і практика. – 2013. – №1(13). – С. 155-162.

4. Панфілов Ю. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи / Панфілов Ю. // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2017. – №3. – С. 55-67.

5. Ковальова О. А. Компетентнісний підхід як парадигма сучасної освіти. Основні поняття і категорії компенсаційного підходу / О. А. Ковальова // Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практична реалізація : матеріали методологічного семінару (3 квітня 2014 року, м. Київ). – К. : Інститут обдарованої дитини, НАТИ, 2014. – С. 196-202.

6. Комаріст О. І. Значення компетентнісно-орієнтованого підходу, суть компетентностей, їх ієрархія та структура / О. І. Комаріст, Н. І. Аленкіна // Матеріали 98-ї науково-практичної конференції викладачів і аспірантів “Науково-методичні основи компетентнісного підходу: до підготовки здобувачів вищої освіти”; Полтавська державна аграрна академія, 15-16 лютого 2017 р. - Полтава, РВВ ПДАА. – С. 13-16.

7. Лісова С. В. Компетентнісний підхід у вищій освіті: зарубіжний досвід // Професійна підготовка освіти: компетентнісний підхід : монографія / Лісова С. В.; [за ред. О. А. Дубасенюк]. – Житомир : Вид-во ЖДІ ім. І. Франка, 2011.

8. Степко М. С. Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою / М. С. Степко // Біла книга національної освіти України / [за ред. В. Г. Кременя]. – К. : Міжнар. Б.Ф. “Україна 3000”, 2009. – С. 130-137.

9. Внукова Н. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з вищою освітою / Н. Внукова, В. Пивоваров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pulib.sk/mab/kniznica/elpub/dokument/>.

10. Капаєва Л. М. Науково-педагогічна система забезпечення компетентнісного підходу до підготовки здобувачів вищої освіти / Л. М. Капаєва // Науково-методичні основи до підготовки здобувачів вищої освіти : матеріали 48-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів (15-16 лютого 2017 р.). – Полтава, РВВ ПДАА. – С. 25-28.

11. Семак Б. Д. Діагностика та експертиза компетентностей товарознавців текстилю та одягу / Б. Д. Семак, І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції : матеріали щорічної наукової конференції професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету (Львів, 11-12 травня 2017 р.) – Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – С. 192-193.

12. Беднарчук М. С. Діагностика ключових фахових компетентностей товарознавців текстилю,

одягу і взуття / М. С. Беднарчук, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Інновації в управлінні, асортиментом, якістю та безпечністю товарів і послуг : матеріали V міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 7 грудня 2017 р.). – Львів : Вид-во “Растр”, 2017. – С. 7-10.

13. Пахолук О. В. Формулювання професійних компетентностей товарознавців торговельного трикотажного підприємства / О. В. Пахолук, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 20-22 березня 2018 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 350-354.

14. Гушак О. М. Вплив оздоблення текстильних матеріалів на формування професійних компетентностей товарознавців / О. М. Гушак, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 20-22 березня 2018 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С.332-336.

15. Пахолук О. В. Діагностика професійних компетентностей фахівців текстильно-одягового товарного комплексу / О. В. Пахолук, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Якість і безпечність товарів : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 23 березня 2018 р.) – Луцьк : Інформаційно-видавничий відділ Луцької НТУ, 2018. – С. 31-33.

16. Галик І. С. Діагностика ключових компетентностей товарознавців сфери виробництва і торгівлі нанотекстилю / І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції : матеріали щорічної наукової конференції професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету (Львів, 11-12 травня 2018 р.). - Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – С. 271-272.

17. Галик І. С. Експертиза професійних компетентностей товарознавців сфери торгівлі / І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 20-22 березня 2018 р.). –Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 322-332.

18. Пушкар Г. О. Особливості використання компетентнісного підходу у ЗВО сфері вітчизняної торгівлі / Г. О. Пушкар, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 20-22 березня 2018 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 357-360.

19. Пушкар Г. О. Формування ключових професійних компетентностей товарознавців інтер'єрного текстилю / Г. О. Пушкар, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції : матеріали щорічної наукової конференції професорського складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету (Львів, 11-12 травня 2018 р.). – Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – С. 287-288.

20. Гушак О. М. Використання компетентнісного підходу для вдосконалення підготовки фахівців торговельно-економічного профілю у закладах вищої освіти України / О. М. Гушак, Б. Д. Семак, І. С. Галик // Підприємництво і торгівля : збірник наукових праць. Вип. 22. – Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – С. 151-156.

21. Галик І. С. Компетентнісний підхід – основа професійної підготовки товарознавців у вищих навчальних закладах / І. С. Галик, Б. Д. Семак // Вісник торговельно-економічного університету. Технічні науки. Вип. 18. – Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – С. 16-21.

22. Семак Б. Д. Сучасні вимоги до підручників із товарознавства текстилю та одягу / Б. Д. Семак, І. С. Галик // Стратегічні пріоритети розвитку внутрішньої торгівлі України на інноваційних засадах : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 2-3 листопада 2017 р.). – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2017. – С. 298-299.

23. Гушак О. М. Використання зарубіжного досвіду. Впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вузів України / О. М. Гушак, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах Євроінтеграції : матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету (Львів, 11-12 травня 2018 р.). – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. – С. 291-293.

24. Гушак О. М. Обґрунтування ієрархічної структури рівнів професійних компетентностей товарознавців одягу / О. М. Гушак, Б. Д. Семак, І. С. Галик // Збірник тез за матеріалами III всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції “Професійна підготовка фахівців в контексті потреб сучасного ринку праці” (Вінниця, 27 лютого 2018 р.) – Вінниця, 2018. – С. 229-232.

25. Гушак О. Роль компетентнісного підходу у реалізації завдань Болонського процесу у торговельно-економічних вузах / О. Гушак, І. Галик, Б. Семак // Формування професіоналізму фахівця в системі безперервної освіти : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (19-20 квітня 2018 р. ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди). – Переяслав-Хмельницький, 2018. – С. 13-15.

26. Гушак О. М. Розроблення наукових засад компетентностей для фахівців сфери торгівлі / О. М. Гушак, Б. Д. Семак, І. С. Галик // Підготовка конкурентоздатних фахівців: виклики професійності : матеріали науково-практичної конференції (Кривий Ріг, 25-26 квітня 2018 р.). – Кривий Ріг, 2018. – С. 277-281 (том І).

27. Галик І. С. Проблеми оптимізації, стандартизації та паспортизації професійних компетентностей товарознавців сфери торгівлі / І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук, Б. Д. Семак // Вісник Львівського торговельно-економічного університету : збірник наукових праць. Технічні науки. Вип. 19. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. – С. 98-103.

28. Галик І. С. Використання компетентнісного підходу при контекстному навчанні товарознавців у закладах вищої освіти – основний резерв підвищення якості їх підготовки / І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук, Б. Д. Семак // Вісник Львівського торговельно-економічного університету : збірник наукових праць. Технічні науки. Вип. 20. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. – С. 88-93.

REFERENCES

1. Ovcharuk, O. V. (2009), *Osobly`vosti zastosuvannya kompetentnysnogo pidxodu: dosvid Ukrayiny` ta krayin Yevropy`*, Informacijni tehnologiyi v osviti, #4, s. 218-2258.

2. Kompetentnisny`j pidxid u vy`shhij osviti svitovy`j dosvid, Antonyuk L. L., Vasy`l`kova N. V., Il`ny`cz`ky`j D. O. ta in. (2016), KNEU, K., 62 s.

3. Lupyachen V. E. (2013), *Kompetentnisny`j pidxid yak metodologiya profesijnoyi pidgotovky` u vy`shhij shkoli*, Publichne upravlinnya; teoriya i prakty`ka, #1(13), s. 155-162.

4. Panfilov Yu. (2017), *Kompetentnisny`j pidxid v osviti: dosvid, problemy`, perspekty`vy` sy`stemy`: filosofiya, psy`xologiya, pedagogika, sociologiya*, #3, s. 55-67.

5. Koval`ova, O. A. (2014), *Kompetentnisny`j pidxid yak parady`gma suchasnoyi osvity`*. Osnovni ponyattya i kategoriya kompensacijnogo pidxodu, Kompetentnisny`j pidxid v osviti: teorety`chni zasady` i prakty`chna realizaciya: materialy` metodologichnogo seminaru (3 kvitnya 2014 roku, m. Ky`yiv), Insty`tut obdarovanoj dy`ty`ny`, NATY`, Ky`yiv, s. 196-202.

6. Komarist, O. I. and Alenkina, N. I. (2017), *Znachennya kompetentnisno-orijentovanogo pidxodu, sut` kompetentnostej, yix iyerarxiya ta struktura, materialy` 98-yi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi vy`kladachiv f aspirantiv “Naukovo-metody`chni osnovy` kompetentnysnogo pidxodu: do pidgotovky` zdobuvachiv vy`shhoyi osvity`”*; Poltav`ka derzhavna agrarna akademiya, 15-16 lyutogo 2017 r. RVV PDAA, Poltava, s. 13-16.

7. Lisova, S. V. (2011), *Kompetentnisny`j pidxid u vy`shhij osviti: zarubizhny`j dosvid. Profesijna pidgotovka osvity` : kompetentnisny`j pidxid: monografiya*, Vy`d-vo ZhDI im. I. Franka, Zhy`tomy`r.

8. Stepko, M. S. (2009), *Zaprovadzhennya kompetentnysnogo pidxodu u pidgotovci faxivciv (z vy`shhoyi osvitoj, Bila kny`ga nacional`noyi osvity` Ukrayiny`, Mizhnar. B.F. “Ukrayina 3000”*, Ky`yiv, s. 130-137.

9. Vnukova N. and Py`vovarov V. *Kompetentnisny`j pidxid do pidgotovky` faxivciv z vy`shhoyi osvitoj*, available at : <http://www.pulib.sk/mab/kniznica/elpub/dokument/>.

10. Kapaeva, L. M. (2017), *Naukovo-pedagogichna sy`stema zabezpechennya kompetentnysnogo pidxodu do pidgotovky` zdobuvachiv vy`shhoyi osvity`*, Naukovo-metody`chni osnovy` do pidgotovky` zdobuvachiv vy`shhoyi osvity` : materialy` 48-yi naukovo-metody`chnoyi konferenciyi vy`kladachiv i aspirantiv (15-16 lyutogo 2017 r.), RVV PDAA, Poltava, s. 25-28.

11. Semak, B. D. Galy`k, I. S. and Nikolajchuk, L. G. (2017), Diagnosty`ka ta eksperty`za kompetentnostej tovaroznavciv teksty`lyu ta odyagu, Aktual`ni problemy` ekonomiky` i torgivli v suchasny`x umovax yevrointegraciyi: materialy` shhorichnoyi naukovoyi konferenciyi profesors`ko-vy`kladacz`kogo skladu ta aspirantiv L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu (L`viv, 11-12 travnya 2017 r.), Vy`d-vo L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu, L`viv, c. 192-193.
12. Bednarchuk, M. S. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2017), Diagnosty`ka klyuchovy`x faxovy`x kompetentnostej tovaroznavciv teksty`lyu, odyagu i vzuttya, Innovaciyi v upravlinni, asorty`mentom, yakistyu ta bezpechnistyu tovariv i poslug : materialy` V mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi konferenciyi (L`viv, 7 grudnya 2017 r.), Vy`d-vo "Rastr", L`viv, s. 7-10.
13. Paxolyuk, O. V. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2018), Formulyuvannya profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv torgovel`nogo try`kotazhnogo pidpry`yemstva, Aktual`ni problemy` teorii i prakty`ky` eksperty`zy` tovariv : materialy` V mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi (Poltava, 20-22 bereznia 2018 r.), PUET, Poltava, s. 350-354.
14. Gushhak, O. M. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2018), Vplyv ozdobleniya teksty`l`ny`x materialiv na formuvannya profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv, Aktual`ni problemy` teorii i prakty`ky` eksperty`zy` tovariv : materialy` V mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi (Poltava, 20-22 bereznia 2018 r.), PUET, Poltava, s. 332-336.
15. Paxolyuk, O. V. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2018), Diagnosty`ka profesijny`x kompetentnostej faxivciv teksty`l`no-odyagovogo tovarnogo kompleksu, Yakist` i bezpechnist` tovariv : materialy` mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi konferenciyi (Lucz`k, 23 berznia 2018 r.), Informacijno-vy`davny`chy`j viddil Lucz`koyi NTU, Lucz`k, s. 31-33.
16. Galy`k, I. S. Nikolajchuk, L. G. and Semak, B. D. (2018), Diagnosty`ka klyuchovy`x kompetentnostej tovaroznavciv sfery` vy`robnycztva i torgivli nanoteksty`lyu, Aktual`ni problemy` ekonomiky` i torgivli v suchasny`x umovax yevrointegraciyi : materialy` shhorichnoyi naukovoyi konferenciyi profesors`ko-vy`kladacz`kogo skladu ta aspirantiv L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu (L`viv, 11-12 travnya 2018 r.), Vy`d-vo L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu, L`viv, s. 271-272.
17. Galy`k, I. S. Nikolajchuk, L. G. and Semak, B. D. (2018), Eksperty`za profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv sfery` torgivli, Aktual`ni problemy` teorii i prakty`ky` eksperty`zy` tovariv : materialy` V mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi (Poltava, 20-22 bereznia 2018 r.), PUET, Poltava, s. 322-332.
18. Pushkar, G. O. and Semak, B. D. (2018), Osobly`vosti vy`kory`stannya kompetentnisnogo pidxodu u ZVO sferi vitchy`znyanoyi torgivli, Aktual`ni problemy` teorii i prakty`ky` eksperty`zy` tovariv : materialy` V mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi (Poltava, 20-22 bereznia 2018 r.), PUET, Poltava, s. 357-360.
19. Pushkar, G. O. and Semak, B. D. (2018), Formuvannya klyuchovy`x profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv inter`yernogo teksty`lyu, Aktual`ni problemy` ekonomiky` i torgivli v suchasny`x umovax yevrointegraciyi : materialy` shhorichnoyi naukovoyi konferenciyi profesors`kogo skladu ta aspirantiv L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu (L`viv, 11-12 travnya 2018 r.), Vy`d-vo L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu, L`viv, c. 287-288.
20. Gushhak, O. M. Semak, B. D. and Galy`k, I. S. (2018), Vy`kory`stannya kompetentnisnogo pidxodu dlya vdoshkalennya pidgotovky` faxivciv torgovel`no-ekonomichnogo profilyu u zakladax vy`shhoyi osvity` Ukrainy, Pidpry`yemny`czstvo i torgivlya : zbirny`k naukovy`x prac`. Vy`p. 22. Vy`d-vo L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu, L`viv, s. 151-156.
21. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2017), Kompetentnisny`j pidxid – osnova profesijnoyi pidgotovky` tovaroznavciv u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax, Visny`k torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu. Texnichni nauky. Vy`p. 18. Vy`d-vo L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu, L`viv, s. 16-21.
22. Semak, B. D. and Galy`k, I. S. (2017), Suchasni vy`mogy` do pidruchny`kiv iz tovaroznavstva teksty`lyu ta odyagu, Strategichni pry`oritety` rozvy`tku vnutrishn`oyi torgivli Ukrainy` na innovacijny`x zasadax : materialy` mizhnarodnoyi nauko-vo-prakty`chnoyi konferenciyi (L`viv, 2-3 ly`stopada 2017 r.), Vy`d-vo LTEU, L`viv, s. 298-299.
23. Gushhak, O. M. Galy`k, I. S. and Semak, B. D. (2018), Vy`kory`stannya zarubizhnogo dosvidu. Vprovadzhennya kompetentnisnogo pidxodu v navchal`ny`j proces vuziv Ukrainy, Aktual`ni problemy` ekonomiky` i torgivli v suchasny`x umovax Yevrointegraciyi : materialy` naukovoyi konferenciyi profesors`ko-vy`kladacz`kogo skladu ta aspirantiv L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu (L`viv, 11-12 travnya 2018 r.), Vy`d-vo LTEU, L`viv, c. 291-293.
24. Gushhak, O. M. Semak, B. D. and Galy`k, I. S. (2018), Obruntuvannya iyerarxichnoyi struktury` rivniv profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv odyagu, Zbirny`k tez za materialamy` III vseukrayins`koyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi "Profesijna pidgotovka faxivciv v konteksti potreb suchasnogo ry`nku prac`i" (Vinny`cya, 27 lyutogo 2018 r.), Vinny`cya, s. 229-232.
25. Gushhak O. Galy`k, I. and Semak B. (2018), Rol` kompetentnisnogo pidxodu u realizaciyi zavdan` Bolons`kogo procesu u torgovel`no-ekonomichny`x vuzax, Formuvannya profesionalizmu faxivcya v sy`stemi bezpererвної osvity` : materialy` VIII Vvseukrayins`koyi nauko-vo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi. (19-20 kvitnya 2018 r. DVNZ Pereyaslav-Xmel`ny`cz`ky`j derzhavny`j pedagogichny`j universy`tet im. Gry`goriya Skovorody), Pereyaslav-Xmel`ny`cz`ky`j, s. 13-15.
26. Gushhak, O. M. Semak, B. D. and Galy`k, I. S. (2018), Rozroblennya naukovy`x zasad kompetentnostej dlya faxivciv sfery` torgivli, Pidgotovka konkurentozdatny`x faxivciv: vy`kly`ky` profesijnosti : materialy` nauko-vo-prakty`chnoyi konferenciyi (Kry`vy`j Rig, 25-26 kvitnya 2018 r.), Kry`vy`j Rig, s. 277-281 (tom I).

27. Galy`k, I. S. Nikolajchuk, L. G. and Semak, B. D. (2018), Problemy` opty`mizaciyi, standarty`zaciyi ta pasporty`zaciyi profesijny`x kompetentnostej tovaroznavciv sfery` torgivli, Visny`k L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu : zbirny`k naukovy`x prac`. Texnichni nauky`. Vy`p. 19. Vy`d-vo LTEU, L`viv, s. 98-103.

28. Galy`k, I. S. Nikolajchuk, L. G. and Semak, B. D. (2018), Vy`kory`stannya kompetentnisonogo pidxodu pry` kontekstnomu navchanni tovaroznavciv u zakladax vy`shhoyi osvity` – osnovny`j rezerv pidvy`shhennya yakosti yix pidgotovky, Visny`k L`vivs`kogo torgovel`no-ekonomichnogo universy`tetu : zbirny`k naukovy`x prac`. Texnichni nauky`. Vy`p. 20. Vy`d-vo LTEU, L`viv, s. 88-93.